

zajedajóče se v ličinke kvarljivih gosénic in drugih nekoristnih živalc. Zbor je za njih hvalno početje javno pohváli in jim prvo darilo prisódi. Ali evo! gosénicárke stopijo h kralju, govoreč: „dostojen nij tist, kdor se hvali s tem, kar je prisiljen, delati po narávnem nagónu!“ K temu rogáč: „prvo darilo bodi tistemu, ki na skrivnem blagodéjstvuje, napredujoč v koristnih stvaréh!“

To razsodbo sprejme zbor z veliko navdušbo ter prizná pervénstvo gosénicárkam, na vse gerlo jim kličèč: „slava!“

I. T.

Prirodopisno - natoroznansko polje.

K a n j a.

Šetajoč se po livadi ali gozdu, čujemo često, posebno v veselej pomládi, nekov tožen glas na „gije, gije“ visoko gori v višavi. Ako se ozremo po vzroku, opázimo ptico srednje velikosti, ki visoko nad nami po zraku plava. To je kanja, ali, kakor jo po nekaterih krajih tudi zovó: mišolovka. Ta ptica ves božji dan króži nad poljem in gozdom, časi

sedí tudi sredi polja, bodi si na kakem drevesu, groblji ali mejníku. Ko jo človek tako leno vidi stati ob jednej nogi, sodil bi, da se malo briga za vse, kar se godí okolo nje. Ali ta malomarnost je samo navidezna. Njeno bistro, rujavo oko razgleda vso okolico, njeno tenko uho ne presliši ničesar.

Da se s to ptico nekoliko bolje upoznate, naj vam jo samo na kratko opišem.

Kanja (*Búteo vulgaris*), katero vam denašnja slika predstavlja baš v ónem trenutku, ko ima plén v svojih krempljih, dolga je blizu 63 centimetrov. Na širjavo méri z razprostertimi peroti 1 meter 26 centimetrov. Perja je temno-rujavega, spodaj rumeno-belega z rujavimi pegami. Pepélast rep ima po več temnih pasov. Černkasti kljun je kakor pri sokolu kljukasto zavít, močen in z rumeno voščénico ovít. Nogi ima krepki, rumeni in z ostrimi kremplji oborožani. Telo je podobno telesu čverstega petelina. Kanja prebiva pri nas povsod na parobji večih gozdov, letajoč odtod na polja in senožeti. Gnjezdo si stavi v gozdu na visoko drevo. V gnjezdno podlago nanósi suhe berstí, a kotanjo nastelje z dračjem, travo ali jo še celó lepo obloží z mahom. Konec malega trava znese ženka po štiri zelenkasto-bela in rujavo-pegasta jajca, katera so nekoliko večja od kokošnjih. Ženka je sama izvalí, a mlade hránita in njejujeta obá roditelja.

Kanja je posebno naprežena na miši, od tod je po pravici dobila tudi imé mišolovka. Na dan pohrusta po 50 miši, ako jih dobi, a vsakako se sme računiti, da jih po 30 na dan sné. Tudi kače rada lovi in še celó strupenega gada ustrahuje in požré.

Zeló nehvaležni so tedaj óni ljudje, kateri to koristno ptico preganjajo in lové. Pravijo, da po nekaterih krajih, koder je bilo vse polno škodljivih miši, prišle so cele čete kanj in k malu je bilo konec tega merčesa. Kanje, sove in postolke so v obče najkoristnejše ujedne ptice. Ako računimo na vsako kanjo na dan samo po 10 miši, stori to čez leto in dan 3650, a mi jih smemo računiti, kakor smo uže zgoraj rekli, najmanje po 30 na dan, a to iznósi preko 10.000 škodljivih glodalcev na leto, ki je pokonča jedna sama ptica.

Razne stvari.

Drobtine.

(Nesreča.) 15. dné minolega meseca popóludne je v Planini na Notranjskem hud strupen gad Ambrožičevo Rezko, učenko pervega razreda, pri nabiranji cvetíc tako hudo v perst vsekala, da je morala ubožca v dveh urah umreti. — Otroci! bodite pazni in čuvajte se strupenih kač. „Národ.“

(Ogljenčeva kislína) je plín brez barve in duha. Z močnim tlakom jo izpremenímo v kapljíno (tekočo tvar). Ogljenčeva kislina je težja od zraka. Goreče telo vtakneno v posodo z ogljenčevo kislino takój ugasne. Baš tako se v njej zadušé ljudje in živali.

(Čehi) so Slovani. Čuli ste uže imenovati Pemce. Pemci so Čehi. Knjige in izobraženi ljudje jih ne zovó Pemcev, nego zmirom samo Čehe. Storíte tudi vi tako. Češki rod je imovít in dobro izučén. Čehi spadajo k našemu cesarstvu. Njihovo največje mesto se zove Praga. Čeh je bil sveti Janez Nepomuk. Češko se ne govori samo v Čehih, nego tudi v sosednjej Moravskej in Sleskej, kar je vse v našem cesarstvu. Tudi na Nemškem je mnogo Čehov.

(Gerški modrijan Sokrat) učí: „preobilna hrana kaže neizmérnost, a iz neizmernosti izhajajo mnoge bolezni.“

Rešítev računске naloge in odgonetke uganeke v 4. „Vertčevem“ listu.

Rešítev računské naloge:

Ona dva dečka sta imela vsak po 18 orehov, kar je skupaj 36, a tretji jih je imel samo polovico toliko, po kolikor jeden deček, to je 9, zatorej so imeli vsi trije skupaj 45 orehov.

Prav so jo rešili: Gg. Fr. F. pri sv. Jakobu v slov. goricah; M. Rant, učitelj v Šturiji; Peter Miklavec v Arlici na Stirskem; Jože Mežik v Kranji; Ivan Jamar, realec v Ljubljani; Ivan Naglič, dijak v Zagrebu; Oto Mayr, dijak v Gradu; Josip Polak, dijak v Kranji; Dragotin Triller, dijak v Ljubljani; Janez Praznik, Franjo Gruden in Heljeodor Kromi, učenci v Laščah; Anton Mandeljc, učencec v Ljubljani; Anton Repič, Jos. Stibil ml., Ivan Defranceschi in Ljudevit Lulik, učenci v Šturiji; Ljud. Babnik in Lasbáher Karl, učenca 4. razreda v Ljutomeru; Anton Mandelc, učenec v Gradu; Vincencij Kocmut in Vincencij Reš, učenca pri sv. Urbanu zunaj Ptuja. — A. O. in Gabrijela Piskar v Ljub.; Ljuboslava in Amalija Pivec v Arlici; Marička Pečenko v Biljah; Amalija Nedvéd v Ljubljani; Marija Hudovernik in Franjica Žužek, učenki v Laščah; Marija Golob in Antonija Breskvar v Ljub.; Amalija in Anička Martelanec v Barkoli; Ivana Staré in Urša Potočnik, učenki v Gradu; Krescencija Horvat, učenka II. razreda pri sv. Urbanu zunaj Ptuja.

Odgonetke uganeke:

1. Črevlji; 2. Sveča v cerkvi; 3. Močvirje; 4. Gnjezdo; 5. Sol; 6. Senca; 7. Oblak — megla; 8. Led.

LISTNICA. Gg. O. M. v Gradu: Vaša skakalnica nij po pravilih sestavljena, zategadelj je ne moremo priobčiti. — A. Š. v Č.: Koder so slovenski rodoljubi, onod se tudi „Vertec“ razširja, koder rodoljubov nij, onod tudi „Vertca“ ne poznajo. — P. T. v V.: Žalibog, da nam časa manjka v pismene razgovore; mi bi radi odgovorili vsacemu, a nij nam mogoče. — L. D. v G.: K Vam „Vertec“ v največjem številu dohaja. Serčen pozdrav!